

Hyvä ryhmähenki -toimintamalli

Rehtori- ja opettaja tapaaminen
v. 13.3.2019

Sisältö

- Tavoite ja toiminnan perusta
- Toimintamallin rakenne
- Oppituntien rakenne, sisällöt ja toteutus
- Tehtävät luokassa

Huomioi että toimintamallin työstäminen on kesken, joten aineistossa voi olla ristiriitaisuuksia.

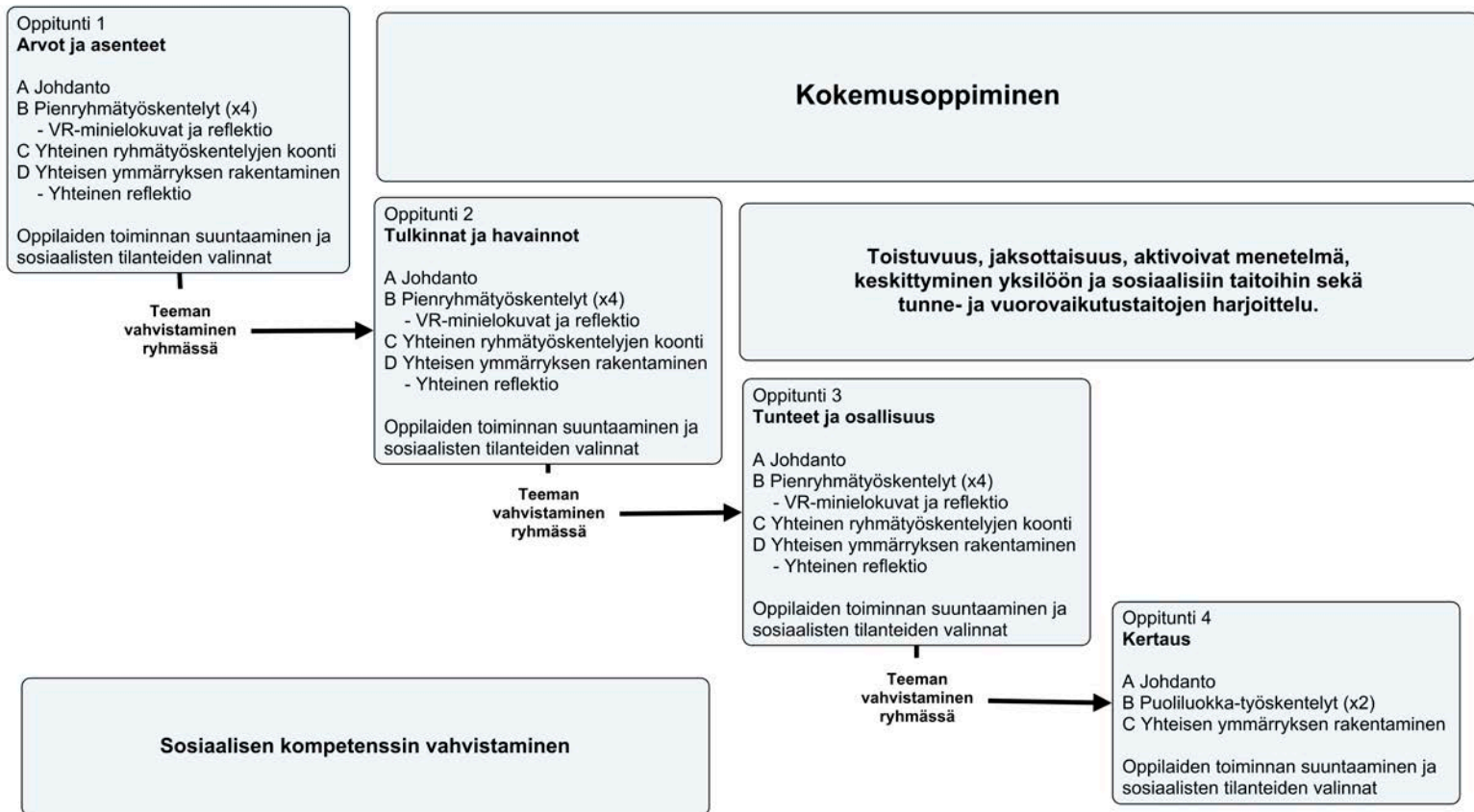
Tavoite ja toiminnan perusta

- Psyykkisen, sosiaalisen ja eettisen toimintakyvyn edistäminen ja ylläpito
  - Sosiaalisesti turvallisen ryhmän taustatekijöiden esiintuonti (mm. arvot, toimintavalinnat ja tunteet)
  - Sosioemotionaalisen oppimisen tukeminen – yksilöä ja ryhmää tukeva työskentelytapa
- Kokemusoppiminen, oppimisen kehä
  - Konkreettiset havainnot (VR-videot), havaintojen reflektointi, johtopäätökset ja oppiminen, opitun siirtäminen toimintaan ja kokeilu – uudet havainnot
- SAFE-malli (CASEL):
  - jaksottaisuus (sequenced),
  - aktivoivat menetelmät (active),
  - keskittyminen yksilöön ja sosiaalisiin taitoihin (focused) sekä
  - tiettyihin taitoihin ja valitut tunne- ja vuorovaikutustaidot (explicit)
- Yhteistoiminta
  - Oppilaiden oma ryhmädynamiikan havainnointi
  - Opettajan ja oppilaiden yhteinen oppiminen
  - Opettajan tunne- ja vuorovaikutustaitojen hyödyntäminen ja kehittäminen

Toiminnallinen, yhteistyötä edellyttävä kokonaisuus

- Toimintamalli toteutetaan kahden aikuisen voimin.
  - Kaksi opettajaa
  - Opettaja ja joku toinen koulun henkilöstöstä
  - Opettaja ja nuorisoalan yhteistyökumppani
- Toimintamallissa on yhtäaikaista työskentelyä ja se edellyttää tilajärjestelyjä
  - Normaalin luokkatilan lisäksi tarvitaan pienryhmätyöskentelyyn sopiva rauhallinen erillinen tila.
  - Toimintamalliin tulee perehtyä etukäteen (1–2 tuntia).
  - Toimintamalli sopii eri kokoisille ryhmille soveltaen. Tässä esityksessä suunnitelma ja aikataulutus perustuu 24 oppilaan ryhmään.
- Toimintamallissa hyödynnetään uutta tekniikkaa
  - Pienryhmätyöskentelyssä käytetään VR-laseja, joiden tekninen kehitys etenee harppauksittain. Tämä malli sopii esim. Samsung Gear ja OculusGo –laitteille, joita voidaan ohjata (videoiden yhteinen käynnistäminen) LiveSyng-ohjelmalla, joka toimii Apple iPad –laitteessa (OculusGo on vielä testivaiheessa)
  - Suomen NMKY:n liitto tukee muutamia paikkakuntia toimintamallin kokeilussa vuosina 2018–2019 maksutta.

Hyvä ryhmähenki –toimintamalli

Toimintamallin rakenne perustuu noin 24 oppilaan ryhmään

- Neljä 90min oppituntia
  - Oppituntien käsikirjoitukset on tehty noin 25 oppilaan mukaan.
  - Yhden oppitunnin kesto on 90 min.
- Oppitunnit toteutetaan syklillä (noin yksi viikko), joka mahdollistaa toiminnan muutoksen ja opitun arkeen viennin jaksojen välissä.
  - Oppitunnit 1–3: Luokkaopetusta ja pienryhmätyöskentelyä (VR)
  - Oppitunti 4: Pienryhmäharjoitteet + yhteinen koonti
- Toteutus onnistuu kahden aikuisen yhteistyöllä.
  - Ryhmän parhaiten tunteva aikuinen on päävastuussa.
- Toteutukseen tarvitaan
  - Oppitunneilla 1–3 tarvitaan kaksi tilaa, pyörivät tuolit ja VR-laitteet.
  - Oppitunnilla 4 tarvitaan kuvakortit ja tunnevärikortit.

Hyvä ryhmähenki –toteutukseen tarvittavat välineet ja tilat

Tekniikka

- Virtuaalilasit, esim. Samsung Gear tai OculusGo.
- VR-lasien ohjaustabletti (iPad).
- Virtalähteet laitteiden lataukseen.
- Kuvakortit ja tunnevärikortit.
- Opettajan tekninen ohje.

Pienryhmätilan ”vaatimukset”

- Rauhallinen tila, jossa ei ole läpikulkua tai näkymään sisään (luottamus).
- Pöytä ja pyörivät tuolit pienryhmäkoon mukaan (toiminnallisuus).
- Sijainti lähellä luokkatilaa (ajankäyttö).

Oppituntien rakenne ja tuntisuunnitelmat

Oppituntien 1–3 rakenne

- Kaikilla kolmella oppitunnilla (1–3) on sama runko
- Kokonaisuuden kesto on noin 90 min
  - Yhteinen aiheen esittely, johdatus jaksoon (A), 15 min
  - Yhteinen luokkatyöskentely ja tehtävät (B1), 45 min, jonka aikana toteutuu pienryhmätyöskentely 4 x B2
    - 1. pienryhmätyöskentely, jossa VR-lasit (B2), 10 min
    - 2. pienryhmätyöskentely, jossa VR-lasit (B2), 10 min
    - 3. pienryhmätyöskentely, jossa VR-lasit (B2), 10 min
    - 4. pienryhmätyöskentely, jossa VR-lasit (B2), 10 min
  - Yhteinen ryhmätyöskentelyn koonti (Post-It diagrammit) (C), 15 min
  - Yhteinen pienryhmätyöskentelyn, tehtävien ja ”oivallusten” käsittely sekä arkeen vieni (D) 15 min
  - Oppitunnin jälkeen, positiivinen tukeminen (E)
- Ennakkovalmistelut luokkatilassa
  - Ryhmäjako, tehtävät, kartonki(git), sisältösuunnitelman tarkistus
- Ennakkovalmistelut pienryhmätilassa
  - Pöytä ja pyörivät tuolit, tekniikka, liimalaput ja kynät

Oppitunti 1 - Arvot ja toiminta (1/2)

- **Koko ryhmä yhdessä, virittävä johdanto (s.6)**
  - Keskusteleva aloitus: Hyvän/toimivan luokan tuntomerkkejä? Mitä on arvot?
  - Opittava tavoite esille: Arvot, asenteet, toiminta
    - = arvot eivät aina toteudu toiminnassa
  - VR-tekniikan (silmikon esittely ja ominaisuudet), jakson siirtymien esittely
- **Luokka ryhtyy tekemään tehtäviä (B1) (esimerkit s.6–8)**
- **Pienryhmät (B2) videonkatseluun vuorollaan – Arvot ja asenteet (kännykän varastaminen)**
  - Katselun jälkeen keskustelua – anna oppilaiden puhua – mitä tapahtui?
  - Mikä ei tuntunut mukavalta?
  - Keskustelun jälkeen kirjoitus liimalapuille havainnoista
    - Ei tuntunut mukavalta – olisin voinut itsekin tehdä (eri lapuille)
  - Liimalappujen järjestäminen kartongeille (s. 8)
- **Paluu yhteiseen tilaan – ymmärrys (s.8)**
  - Analysointi kartongeilta – mitä asioita, löytyykö samoja asioita
  - Aktivoi keskustelemaan (ajatuksia s. 8) – videolla vs. omassa arjessa

Oppitunti 1 - Arvot ja toiminta (2/2)

- **Arvot ja esimerkkitalanteet (s. 9)**
  - Yleisesti tunnustetut arvot – miten ne sanoissa kuvataan toimintana
  - Toimintavalinnat voivat olla ristiriidassa (oppilailta esimerkkejä?)
  - Esimerkit: Luonnonystävä ja nuorten ryhmä
- **Aiheen käsittely (s. 9-10)**
  - Mitä arvoja videossa edustettiin? Aktivoiva keskustelu
  - Yleisesti ryhmissä toivottavat arvot (oppilailta tai diagrammeista johdettu) ja/tai
  - Tehtävien käsittely ja arvojen johtaminen niistä
  - Videon tapahtumien vertaaminen – mitä arvoja rikottiin / mitkä valinnat edistävät tai haittaavat arvojen toteutumista
  - Videolla huomaamatta jääneet asiat?
- **Lopussa tärkeää nostaa esille, että ei puhuta vain oppilaiden/lasten haasteista ja ryhmä voi yhdessä tukea/edistää arvojen toteutumista – Hyvinvointia kaikille!**
- Kohti seuraavaa jaksoa – valitkaa esim. 2 arvoa ja niiden edistämisen toimintatapa!
  - Opiteun ylläpito ja edistäminen ennen seuraavaa jaksoa...

Oppitunti 2 – Havainnot ja tulkinnat (1/2)

- **Koko ryhmä yhdessä, virittävä johdanto (s.11)**
  - Keskusteleva aloitus: Mitä luokassa voi tapahtua, että kaikille ei ole hyvä olla? Kuka on vastuussa ryhmähengestä?
  - Opittava tavoite esille: Vuorovaikutustilanteiden havaintojen ja tulkinnan erottaminen = toimimme luulojen / asenteiden kautta – emme havaintojen (ja arvojen)
- **Luokka ryhtyy tekemään tehtäviä (B1) (esimerkit s.11–13)**
- **Pienryhmät (B2) vuorollaan – Havainnot ja tulkinnat (”heittelyvideo”) videon katseluun**
  - Katselun jälkeen keskustelua – anna oppilaiden puhua – mitä tapahtui?
  - Mikä ei tuntunut mukavalta?
  - Keskustelun jälkeen kirjoitus liimalapuille havainnoista
    - Jokaiselta ainakin yksi havaitsemansa asia videosta
  - Liimalappujen järjestäminen kartongeille (s.13)
- **Paluu yhteiseen tilaan – ymmärrys (C) (s.13)**
  - Esimerkkitalanteet (s.13) – ja tulkintojen jatkumo, omat/muiden tulkinnat yms.
  - Kuulopuheet ja opitut asenteet ja toimintavalinnat (yhdistyy 1. jakson arvoihin)

Oppitunti 2 – Havainnot ja tulkinnat (2/2)

- **Aiheen käsittely (D) (s. 13)**
  - Analysointi kartonkien diagrammeista – havainnot ja tulkinnat eriteltynä, mitä oppilaat ovat kirjoittaneet
  - Aktivoi keskustelemaan (ajatuksia s.14)
    - Mm. miten tulkinnat syntyvät – videolla vs. omassa arjessa
    - Videolla huomiotta jääneet asiat?
  - Hyvän ryhmähangen edistäminen – mitkä valinnat videolla edistivät? Entä arjessa?
  - Pois kiusaaja ja kiusattu asetelmasta – mikä on muun ryhmän rooli?
  - Väärien tulkintojen haitat – väärien tulkintojen välttäminen
  - Tehtävien läpikäynti osana aiheen käsittelyä
- **Lopussa tärkeää nostaa esille, että ei puhuta vain oppilaiden/lasten haasteista – tulkintaa (myös väärää) tekevät kaikki – johtuen asenteista, toteutusta toiminnasta**
- Kohti seuraavaa jaksoa – miettikää sellaisia luokan tilanteita, joissa toistuvia tapahtumia, joita voitaisiin välttää tulkitsemalla positiivisemmin, kysymällä, puuttumalla, huomaamalla..
  - Opiteun ylläpito ja edistäminen ennen seuraavaa jaksoa...

Oppintunti 3 – Osallisuus ja tunteet (1/2)

- **Koko ryhmä yhdessä, virittävä johdanto (s.16)**
  - Edellisten jaksoiden kertaus ja keskusteleva aloitus: Millaisia ryhmätoiveita meillä on? Miltä ryhmässä (luokassa) olon pitäisi tuntua? Aktivoidaan oppilaat
  - Opittava tavoite esille: Ymmärtää osallisuuden ja hyväksynnän merkitys yksilön ja koko ryhmän hyvinvointia tukevana
    - = jokaisen ääni kuullaan ja erilaiset ihmiset toimivat kunnioittavasti keskenään...
- **Luokka ryhtyy tekemään tehtäviä (esimerkit s.16-17)**
- **Pienryhmät videon katseluun vuorollaan – Osallisuus ja tunteet (”tyttöryhmä”)**
  - Katselun jälkeen keskustelua – anna oppilaiden puhua – mitä tapahtui?
  - Oliko kaikilla oikeus osallistua?
  - Keskustelun jälkeen kirjoitus liimalapuille - Jokaiselta ainakin yksi videon nostattama tunne
  - Liimalappujen järjestäminen kartongeille (s. 17)
- **Paluu yhteiseen tilaan – yhteinen ymmärrys (s. 18)**
  - Esimerkit / käsitteet – osallisuus ja tunteet avattuna – vertailu videon tapahtumiin
  - Diagrammin analysointi, millaisia tunteita nousi (pos/neg?) – mitkä asiat aiheuttivat?
  - Keskustelua videon henkilöiden tunteista – (voit myös viitata arvo- ja tulkintajaksoihin)

Oppintunti 3 – Osallisuus ja tunteet (2/2)

- Videolla huomaamatta jääneet tilanteet? (Tärkeä! Tyttö suljetaan ulos ensimmäisestä pöydästä)
  - Luokassa tehtyjen tehtävien käsittely ja liittäminen aiheeseen
    - Liitä tehtävien käsittely videon tapahtumiin
  - **Arkeen vienti (s.18)** – listataan (käsitellään?) tilanteita, joissa usein tapahtuu ulossulkemista tai osallisuuden epäämistä – mitä niissä tilanteissa voitaisiin muuttaa?
  - Keskustelua kouluun (ryhmään) kuulumattomista, mutta ulossulkemista aiheuttavista tekijöistä
    - Kaverisuhteet (Bestikset!) – mahtuuko muita mukaan
    - Harrastuspiirit (onko pakko olla Ronaldo pelatakseen jalkapalloa?)
    - Synttärit yms. Kutsujutut
    - Mikä on oikea aika niille?
  - Omien kokemusten ja luulojen analysointi ja niiden kautta jakson lopuksi konkreettiset toimintavalinnat jatkoon!
- Kohti seuraavaa jaksoa - opitun ylläpito ja edistäminen ennen seuraavaa jaksoa...

Oppitunti 4 (1/3) (90min)

- Rakenne
- Luokan järjestely harjoitteita varten? Kuvakorttirinki ja Näytelmäosa

Oppijakson kesto n. 90 minuuttia

Oppijakso 4 Yhteinen reflektio (2 pienryhmää)

A Virittävä johdanto (Koko luokka) 10-15 min

B1 Työskentely luokassa (Kuvakortti- ja draamaharjoite) 40-50 min

B1-41 Kuvakorttiharjoite (2x25min)

- Tulkinat ja asenteet
- Kuvakortit ja paperi & kynä

B2-42 Draamaharjoite (2x25min)

- Ryhmään kuuluminen ja toimintavalinnat
- Tunnevärikortit ja käsikirjoitukset

C Yhteisen ymmärryksen rakentamien, 3 sovittavaa asiaa ja sopimukset 20-30min

Oppitunti 4 (2/3) (90min)

- Yhteinen reflektio (s. 21)
  - Kolmen ensimmäisen jakson yhteenveto ja harjoitteet
    - Yhdessä tilassa (saa toki käyttää kahtakin...)
  - **Virittävä johdanto:** Kysymysten kautta kaikkien jaksojen mieliin palautus
    - Erityishuomio onnistumisiin, joita toimintavalinnoissa on tehty!
  - **Työskentely luokassa: 2 harjoitetta (puoliluokittain)**
    - Kuvakorttiharjoite – ohjaava rooli keskusteluissa, miksi ajatellaan näin
      - Aluksi yksilöpohdinta
      - ”Oikea” tulkinta vs. muiden tulkinnat
    - Draamaharjoite – ohjaava rooli näytelmissä, miksi ja miten muutetaan
      - Ensin kahden näytelmän valmistelu varsin vapaasti – ohjausta kuitenkin
      - Esityksessä tunnevärikortit (vihr/pun) – ohjaava rooli yleisöön ja esittäjiin

Oppitunti 4 (3/3) (90min)

- **Yhteinen ymmärrys** (s. 24)
  - Keskustelu / reflektointi harjoitteista (materiaalissa taittovirhe, kysymyksiä lisää s. 24-25)
  - Miltä tuntui yms. kysymykset
- **Ajatukset oman ryhmän toimintaan liittyen**
  - Opettajan johdolla toimintatapojen miettiminen oikeisiin tilanteisiin
  - Negatiivisten tunteiden aiheuttamisen välttäminen!
  - Tuen tarjoaminen hyviin toimintavalintoihin – saako kaverin pysäyttää / kysyä miksi hän toimii tietyllä tavalla?
  - Erityishuomio onnistumisiin, joita toimintavalinnoissa on jo tehty!
- **Katse tulevaisuuteen -tehtävä – yksilöpohdinta (kysymykset s.24)**
  - Vastausten käsittelyn kautta luodaan ainakin kolme tavoitetta ryhmälle jatkoa ajatellen – kirjataan ylös ja laitetaan seinälle

Esitys on päättynyt